

IDENTIFICAREA RISCULUI URGENȚEI MEDICALE ÎN PRACTICA STOMATOLOGICĂ DE AMBULATORIU

Diana Josan,
student
Oleg Zănoagă,
conferențiar universitar

*Catedra de chirurgie oro-maxilo-facială și
implantologie orală „Arsenie Guțan”
IP USMF „Nicolae Testemițanu”
<https://doi.org/10.53530/1857-1328.21.58.09>*

Rezumat

Scopul studiului a fost de a identifica starea generală a pacienților și factorii de risc ale urgențelor medicale în practica stomatologică de ambulatoriu. Pentru realizarea studiului respectiv au fost analizate 50 de chestionare ale pacienților care s-au adresat la medicul stomatolog în anul 2020 pentru diverse proceduri stomatologice chirurgicale. S-a constatat că frecvența pacienților cu diverse patologii generale a constituit 64%. Cele mai frecvente patologii sistemice întâlnite au fost afecțiunile cardiovasculare, fiind urmate de afecțiunile tractului gastro-intestinal și cele ale coloanei vertebrale. Dintre toți cei 50 de persoane intervievate, majoritatea au fost cu diverse reacții alergice la anestezice locale (lidocaină), la antibiotice (penicilină) și la medicamente ce conțin iod.

Cuvinte cheie: afecțiuni concomitente, factorii de risc, tratamentul stomatologic.

Introducere

În practica medicului stomatolog se întâlnesc frecvent pacienți ce prezintă afecțiuni generale care pot fi exacerbate de unele manopere dento-parodontale [1,5]. Această categorie de pacienți, denumită „pacienți cu risc” conferă medicului un rol nou, ce constă nu numai în a lua în considerare statusul medical general al acestor pacienți, ci și în a depista (preveni) anumite afecțiuni [2,3,10,11]. Astfel, practica intervențiilor de chirurgie dento-alveolară este o problemă care implică multă responsabilitate din partea medicului practician, responsabilitate morală, profesională și nu în ultimul rând medico-legală.

Pentru o asistență medicală stomatologică calitativă este importantă detalierea acuzelor, istoricul vieții și istoricul afecțiunii ale pacientului. Cu cât mai exacte sunt aceste informații, cu atât mai rapid și mai corect medicul poate identifica starea generală a pacientului și, prin urmare, să aleagă schema individuală de tratament în conformitate cu protocoalele clinice naționale și internaționale de gestionare a pa-

IDENTIFICATION OF THE RISK OF MEDICAL EMERGENCY IN OUTPATIENT DENTAL PRACTICE

Diana Josan,
student
Oleg Zănoagă,
associate professor

*Department of Oral and Maxillofacial Surgery and
Oral Implantology «Arsenie Guțan»,
Nicolae Testemițanu SUMPh*

Summary

The aim of the study was to identify the general condition of patients and the risk factors of medical emergencies in outpatient dental practice. In order to carry out the study, 50 questionnaires were analyzed of patients who went to the dentist in 2020 for various surgical dental procedures. It was found that the frequency of patients with various general pathologies constituted 64%. The most common systemic pathologies were cardiovascular diseases, followed by diseases of the gastrointestinal tract and those of the spine. Of all 50 people interviewed, most had various allergic reactions to local anesthetics (lidocaine), antibiotics (penicillin) and iodine-containing medicines.

Key words: concomitant diseases, risk factors, dental treatment.

Introduction

In the practice of the dentist there are frequently patients who have general conditions that can be exacerbated by some dento-periodontal labor [1,5]. This category of patients, called “patients at risk” gives the doctor a new role, which consists not only in taking into account the general medical status of these patients, but also in detecting (preventing) certain conditions [2,3,10,11]. Thus, the practice of dentoalveolar surgery is a problem that involves a lot of responsibility on the part of the practitioner, moral, professional and not least forensic responsibility.

For a qualitative dental care it is important to detail the accusations, life history and history of the patient's condition. The more accurate this information is, the faster and more correctly the doctor can identify the general condition of the patient and therefore choose the individual treatment scheme in accordance with national and international clinical protocols of dental patient management [5]. Thus, the clinical examination of the patient, including the correct collection of Anamnesis, is extre-

cientului stomatologic [5]. Astfel, examenul clinic al pacientului, inclusiv colectarea corectă a anamnezei, este extrem de importantă în ceea ce privește prevenirea complicațiilor generale care pot apărea în timpul tratamentului stomatologic.

Un medic experimentat este capabil să anticipeze instalarea urgenței, fiind mai prompt în luarea deciziilor terapeutice adecvate [2]. De facto, mulți medici sunt preocupați de ideea de a nu pierde prea mult timp în discuții cu pacienții și de a trece cât mai rapid la îngrijirea dentară propriu-zisă. Această abordare limitată doar la examenul cavității bucale poate reprezenta o „capcană” pentru medicii superficiali, grăbiți și poate fi un adevărat generator de urgențe medicale [8]. Astfel, numeroasele accidente care survin în cabinetele stomatologice apar tocmai datorită unui examen preanestezic superficial, incomplet și dezordonat [4,6]. Pentru a fi siguri că nu vor fi autorii unor asemenea iatrogenii, medicii practicieni trebuie să privească cu seriozitate, competență și profesionalism orice manoperă dentară care, în anumite circumstanțe, se poate complica cu un eveniment medical neprevăzut [9,12].

Pe de altă parte, puțini pacienți au capacitatea de observație necesară pentru a oferi un istoric al bolii fără o ghidare din partea medicului [7]. Deseori, un simptom care l-a îngrijorat pe pacient are o mică însemnătate, în timp ce tulburări aparent minore pot avea o importanță considerabilă. Prin urmare, medicul trebuie să fie vigilent, deoarece un eveniment relatat de către pacient, chiar banal sau aparent îndepărtat, poate fi cheia spre soluționarea problemei medicale [10].

Așadar, evaluarea și identificarea pacientului cu teren special, dar și a factorilor de risc care pot declanșa un eveniment medical neprevăzut joacă un rol important în profilaxia urgențelor medicale care pun în pericol viața pacientului.

Scopul studiului — identificarea pacientului cu afecțiuni somatice concomitente și a factorilor de risc ale urgențelor medicale în practica stomatologică de ambulatoriu.

Material și metode

Pentru analiza morbidității pacienților incluși în studiu a fost întocmit un chestionar, care conține date despre numele și prenumele pacientului, sexul, vârsta, data ultimei vizite la stomatolog, date despre îngrijirea orală, existența bolilor concomitente, starea generală a pacientului la adresare și date despre tratamentul medicamentos utilizat.

Pentru realizarea studiului respectiv au fost analizate 50 de chestionare ale pacienților care s-au adresat la medicul stomatolog în anul 2020 pentru diverse proceduri stomatologice chirurgicale.

Pentru colectarea datelor au fost create fișiere de tip „bază de date”, în care au fost introduși toți parametrii luați în considerare pentru a fi studiați. Pentru stocarea, analiza și redarea datelor s-a utilizat com-

mely important in terms of preventing general complications that may occur during dental treatment.

An experienced doctor is able to anticipate the onset of emergency, being more prompt in making appropriate therapeutic decisions [2]. De facto, many doctors are concerned with the idea of not wasting too much time in discussions with patients and moving as quickly as possible to the dental care itself. This approach limited only to the examination of the oral cavity can represent a “trap” for superficial, rushed doctors and can be a real generator of medical emergencies [8]. Thus, the many accidents that occur in dental offices occur precisely due to a superficial, incomplete and disordered preanesthetic examination [4,6]. To be sure that they will not be the authors of such iatrogenic complications, practicing doctors must look seriously, competently and professionally at any dental work that, under certain circumstances, may be complicated by an unforeseen medical event [9,12].

On the other hand, few patients have the observational capacity necessary to provide a history of the disease without a doctor’s guidance [7]. Often, a symptom that has worried the patient has little significance, while seemingly minor disorders can be of considerable importance. Therefore, the doctor must be vigilant, since an event reported by the patient, even trivial or seemingly distant, can be the key to solving the medical problem [10].

Therefore, the assessment and identification of the patient with special medical terrain, but also of the risk factors that can trigger an unforeseen medical event plays an important role in the prophylaxis of medical emergencies that endanger the patient’s life.

Purpose of the study — identification of the patient with concomitant somatic disorders and risk factors of medical emergencies in outpatient dental practice.

Material and methods

To analyze the morbidity of the patients included in the study, a questionnaire was drawn up, which contains data on the patient’s name and surname, gender, age, date of last visit to the dentist, data on oral care, the existence of concomitant diseases, the general condition of the patient at the address and data on the drug treatment used.

For the realization of this study, 50 questionnaires were analyzed of patients who went to the dentist in 2020 for various surgical dental procedures.

For the data collection, “database” files were created, in which all the examined parameters were entered. Microsoft Office Professional 2007 (Word, Excel, and Power Point) was used to store, analyze, and reproduce data.

Results and discussion

During 2020, 50 patients were interviewed through the questionnaire, of which 24 (48%) were male and 26 (52 %) female (figure 1).

ponentele Word, Excel și Power Point a pachetului de programare Microsoft Office. Statisticile descriptive ale rezultatelor sunt exprimate ca procent din numărul total de respondenți.

Rezultate și discuții

Pe parcursul anului 2020 au fost intervievați prin intermediul chestionarului 50 de pacienți, dintre care 24 (48%) au fost de gen masculin și 26 (52%) de gen feminin (figura 1).

Din 50 de pacienți care s-au adresat la medic la 18 (36%) pacienți s-au depistat reacții alergice. Restul 32 (64%) de pacienți nu au avut reacții alergice (figura 2).

Din cei 36% de pacienți depistați cu reacții alergice manifestările alergiei la 19% pacienți se constată înroșirea ochilor, secreție lacrimală și mâncărimea în jurul ochilor, 20% de pacienți suferă de secreție nazală și mâncărime de piele, câte 11% de pacienți acuză tuse, edem local și urticarie și 8% suferă de congestie nazală (figura 3).

Tot din cei 36% de pacienți cu reacții alergice 4 (13%) persoane au reacții la anestezice locale, 1 (3%) la antibiotice, 1 (3%) la me-

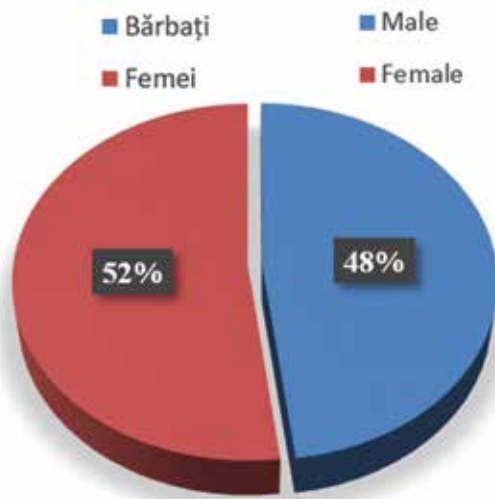

Fig. 1. Structura pacienților adresați în funcție de gen (%)

Fig. 1. Structure of patients by gender (%)

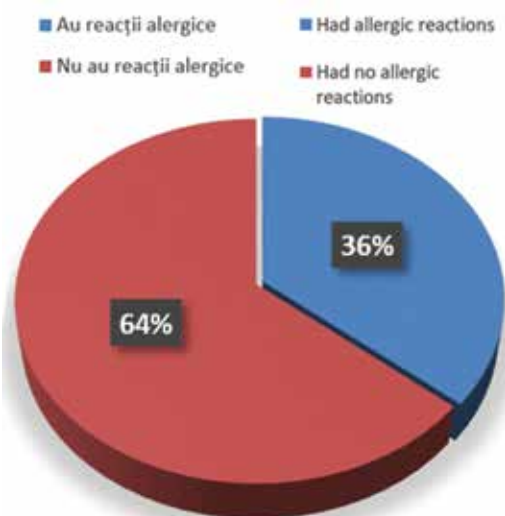

Fig. 2. Frecvența pacienților cu reacții alergice

Fig. 2. Frequency of patients with allergic reactions

Out of 50 patients referred to the doctor, 18 (36%) patients had allergic reactions. The remaining 32 (64%) patients had no allergic reactions (figure 2).

Of the 36% of patients detected with allergic reactions allergy manifestations in 19% patients there was redness of the eyes, lacrimal discharge and itching around the eyes, 20% of patients suffered from nasal discharge and itching of the skin, 11% of patients accused cough, local edema and urticaria and 8% suffered from nasal congestion (figure 3).

Also of the 36% of patients with allergic reactions 4 (13%) people have reactions to local anesthetics, 1 (3%) to antibiotics, 1 (3%) to iodine-containing drugs, 5 (17%) to perfumes and other odors, 6 (20%) to animal fur, 11 (37%) to food products, 2 (7%) to cold. In 100% of patients with allergies to local anesthetics lidocaine being the main allergen (figure 4).

Of all 50 patients interviewed, 9 (18%) had adverse reactions to local anesthetics and other medicine. The remaining 41 (82%) patients had no adverse reactions to local anesthetics (figure 5).

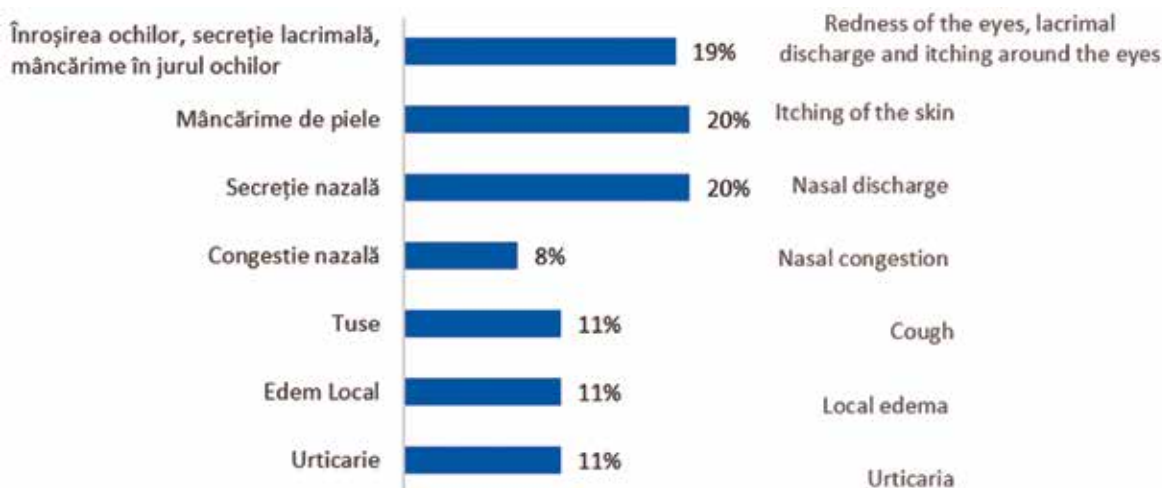
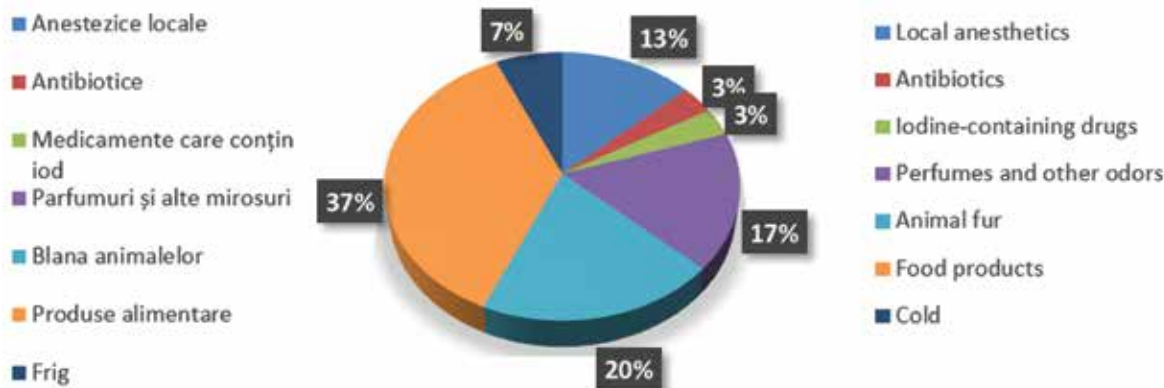

Fig. 3. Structura manifestărilor alergice la pacienții cu alergii

Fig. 3. Structure of allergic manifestations in patients with allergies

Fig. 4. Structura factorilor care influențează reacțiile alergice la pacienți cu predispoziție la alergii
Fig. 4. The structure of factors influencing allergic reactions in patients with a predisposition to allergies

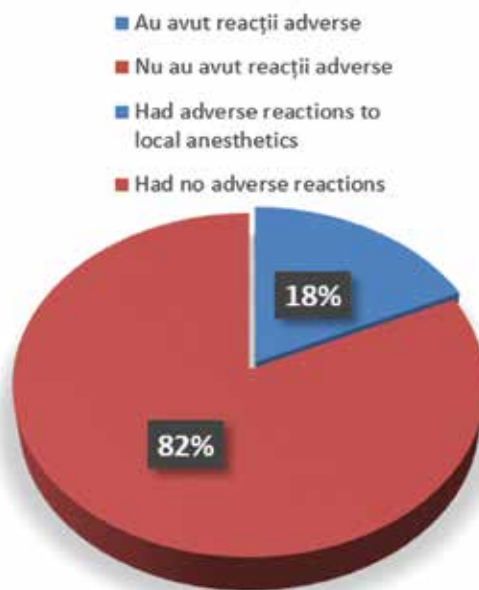
dicamente ce conțin iod, 5 (17%) la parfumuri și alte mirosuri, 6 (20%) la blana animalelor, 11 (37%) la produse alimentare, 2 (7%) la frig. La 100% de pacienți cu alergii la anestezice locale lidocaina este alergenul principal (figura 4).

Din toți cei 50 de pacienți intervievați, 9 (18%) au avut reacții adverse la anestezice locale și alte medicamente. Restul, 41 (82%) de pacienți, nu au avut reacții adverse la anestezice locale (figura 5).

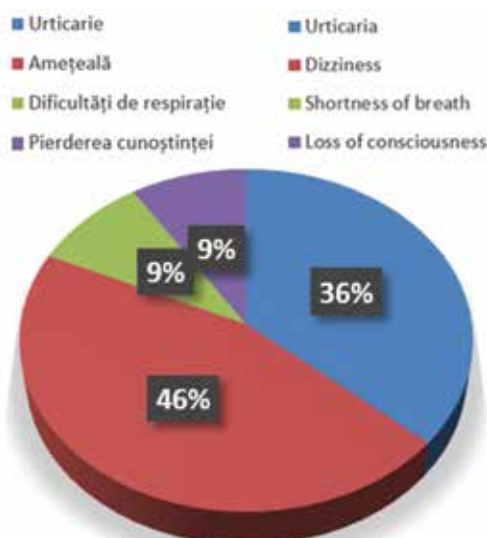
Din 18% pacienți cu reacții adverse la anestezice locale sau alte medicamente, 4 (36%) persoane au avut urticarie, 5 (46%) — amețeli, 1 (9%) — dificultăți de respirație și 1 (9%) pacient a prezentat pierderea cunoștinței (figura 6).

Din toți pacienții adresați în secție, la 32 (64%) s-au depistat bolile concomitente. Ceilalți 18 (36%) pacienți nu au prezentat boli concomitente și au fost considerați sănătoși (figura 7).

Pacienții cu diverse patologii concomitente au prezentat următoarele patologii (figura 8): afecțiuni cardiovasculare — la 27 (20%) persoane, afecțiuni ale tractului gastro-intestinal — la 17 (13%) persoane, afecțiuni ale coloanei vertebrale, osteocondroză — 13 (10%) per-

Fig. 5. Frecvența reacțiilor la anestezice locale și alte medicamente (%)
Fig. 5. Frequency of reactions to local anesthetics and other drugs (%)

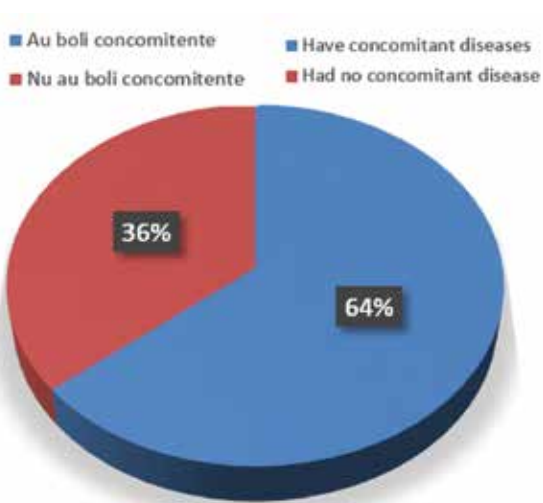
Fig. 6. Structura reacțiilor adverse la anestezice locale și alte medicamente

Fig. 6. Structure of adverse reactions to local anesthetics and other drugs

Of 18% patients with adverse reactions to local anesthetics or other medicines, 4 (36%) people had urticaria, 5 (46%) — dizziness, 1 (9%) — shortness of breath, and 1 (9%) patient experienced loss of consciousness (figure 6).

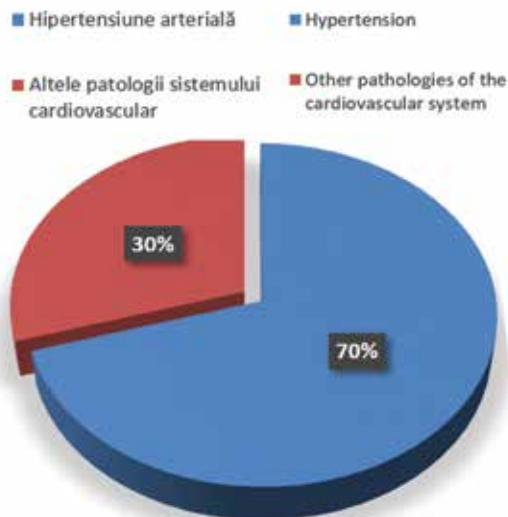
Of all patients referred to the ward, 32 (64%) were found to have concomitant diseases. The remaining 18 (36%) patients had no concomitant disease and were considered healthy (figure 7).

In patients with various pathologies, co-presented with the following pathologies (figure 8): heart disease — in 27 (20%), diseases of the gastrointestinal tract in 17 (13%) individuals, the condition of the spine, osteochondrosis — 13 (10%) of the people, diseases of the liver, biliary tract — 12 (9%) of people, the infection — 10 (8%) in the people's diseases of the nose and throat with 10 (8%) of the people, disorders of the skeletal system — 8 (6%) individuals diseases of the skin — 8 (6%) people with kidney problems — 6 (5%) of the people, the diseases of the eye-is — 5 (4%) individuals, dystonia of the autonomic — 4 (3%) people, lung diseases — 2 (2%) people, thyroid gland disea-

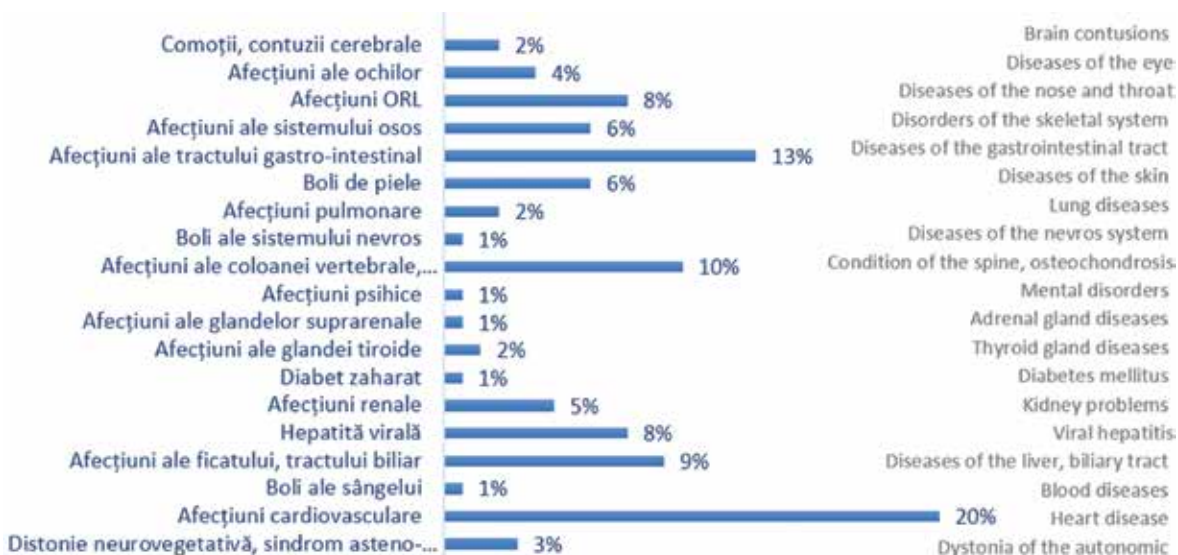
Fig. 7. Frecvența patologiilor concomitente (%)

Fig. 7. Frequency of concomitant diseases (%)

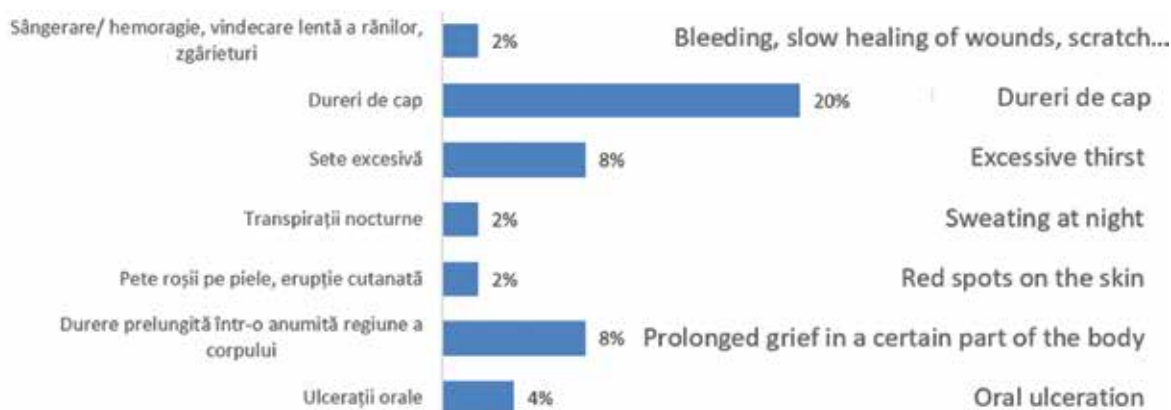
Fig. 9. Frecvența patologiilor cardiovasculare (%)

Fig. 9. Frequency of cardiovascular diseases (%)

Fig. 8. Structura afecțiunilor concomitente (%)

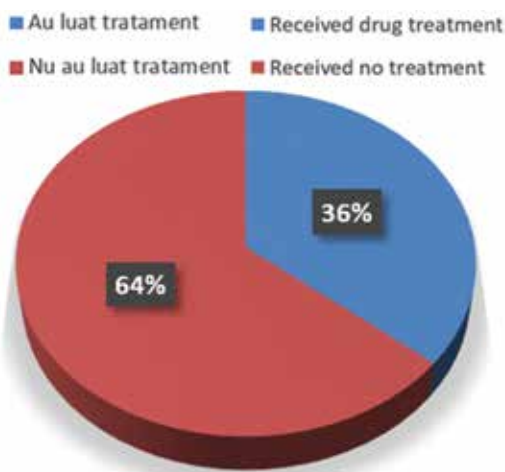
Fig. 8. Structure of concomitant diseases (%)

Fig. 10. Frecvența simptomelor locale și generale (%)

Fig. 10. Frequency of local and general symptoms (%)

soane, afecțiuni ale ficatului, tractului biliar — 12 (9%) persoane, hepatită virală — 10 (8%) persoane, afecțiuni ORL — 10 (8%) persoane, afecțiuni ale sistemului osos — 8 (6%) persoane, boli de piele — 8 (6%) persoane, afecțiuni renale — 6 (5%) persoane, afecțiuni ale ochilor — 5 (4%) persoane, distonie neurovegetativă — 4 (3%) persoane, afecțiuni pulmonare — 2 (2%) persoane, afecțiuni ale glandei tiroide — 2 (2%) persoane, comotii, contuzii cerebrale — 2 (2%) persoane, diabet zaharat — 1 (1%), afecțiuni psihice — 1 (1%), boli ale

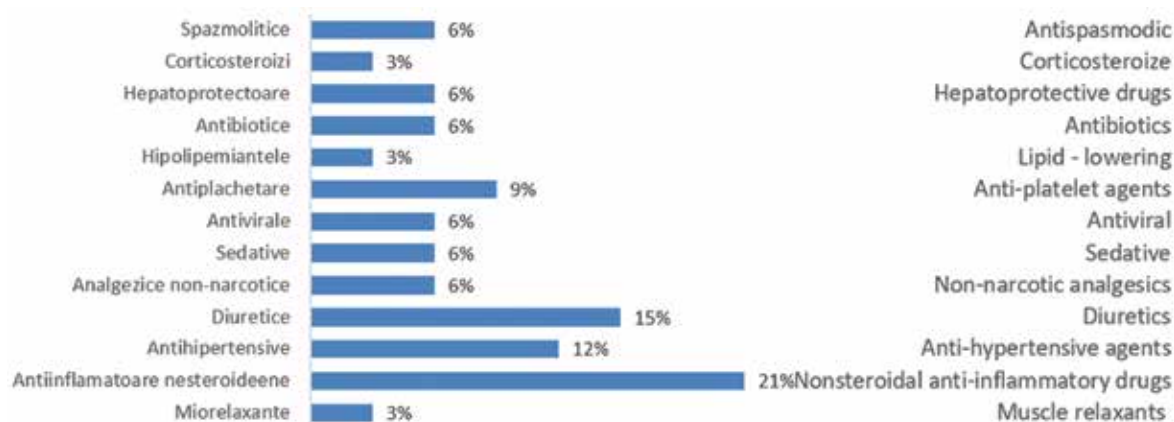
Fig. 11. Frequency of patients receiving drug treatment in the last six months (%)

Fig. 11. Frecvența pacienților care au urmat un tratament medicamentos în ultimele șase luni (%)

ses — 2 (2%) people, concussions, brain concussions — 2 (2%) people, diabetes mellitus — 1 (1%), mental disorders — 1 (1%), diseases of the nervous system — 1 (1%), blood diseases — 1 (1%), adrenal gland diseases — 1 (1%).

Of the 27 (20%) patients with cardiovascular diseases, 19 (70%) had hypertension, and 8 (30%) — other pathologies of the cardiovascular system (figure 9).

Out of all of the patients interviewed, the headache was found in 10 (20%) of the respondents, excessive thirst — 4 (8%), prolonged

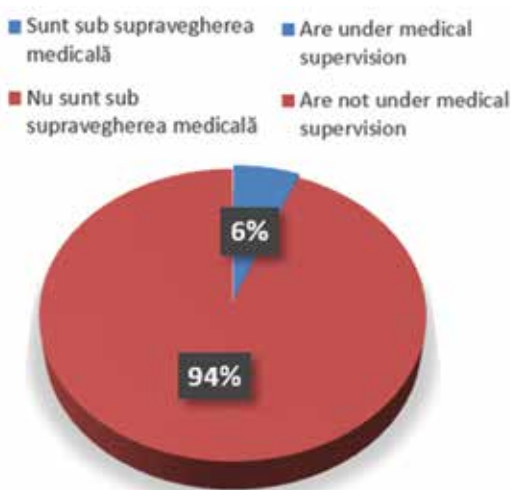
Fig. 12. Structura medicamentelor consumate de pacienți în ultimele șase luni (%)

Fig. 12. The structure of drugs consumed by patients in the last six months (%)

sistemului nervos — 1 (1%), boli ale sângelui — 1 (1%), afecțiuni ale glandelor suprarenale — 1 (1%).

Din cei 27 (20%) de pacienți cu afecțiuni cardiovasculare, 19 (70%) au prezentat hipertensiune arterială, iar 8 (30%) — alte patologii ale sistemului cardiovascular (figura 9).

Din totalitatea pacienților intervievați, durerile de cap s-au depistat la 10 (20%) respondenți, sete excesivă — la 4 (8%), durere prelungită într-o anumită regiune a corpului — la 4 (8%), ulcerații orale — la 2 (4%), pete roșii pe piele, erupție cutanată — la 1 (2%), transpi-

Fig. 13. Frecvența pacienților aflați sub supravegherea medicală (%)

Fig. 13. Frequency of patients under medical supervision (%)

pain in a certain part of the body — in 4 (8%), oral ulceration — 2 (4%), red spots on the skin — 1 (2%), sweating at night — in 1 (2%), bleeding, slow healing of wounds, scratch marks — 1 (2%) (figure 10).

Of the total respondents 18 (36%) received drug treatment in the last six months. Others, 32 (64%) patients, received no treatment (figure 11).

Out of the total of 36% of the patients who had taken drugs in the last 6 months, and 7 (21%) patients were found take the nonsteroidal anti-inflammatory drugs, 5 (15%) — the use of diure-

rații nocturne — la 1 (2%), sângerare/hemoragie, vindecare lentă a rănilor, zgârie-turi la 1 (2%) (figura 10).

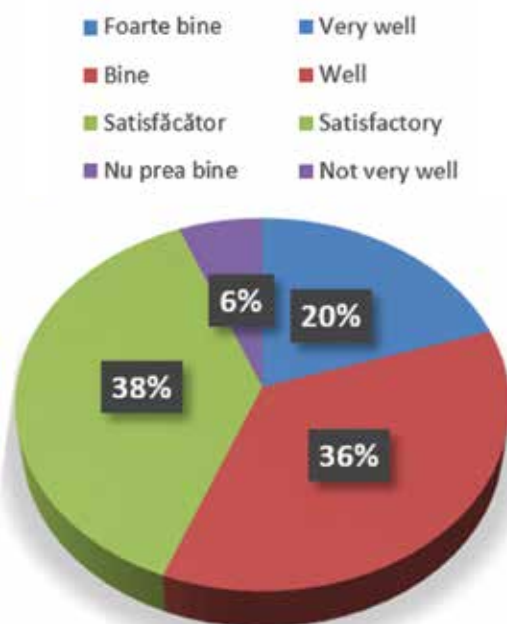
Din totalitatea respondenților 18 (36%) au primit tratament medicamentos în ultimele șase luni. Alții, 32 (64%) de pacienți, nu au primit careva tratament (figura 11).

Din totalitatea celor 36% de pacienți care au primit medicamente în ultimele 6 luni, 7 (21%) pacienți au fost pe fondal de antiinflamatoare nesteroidiene, 5 (15%) — pe fondal de diuretice, 4 (12%) — antihipertensive, 3 (9%) — antiplachetare, 2 (6%) — spasmolitice, 2 (6%) — hepatoprotectoare, 2 (6%) — antivirale, 2 (6%) — antibiotice, 2 (6%) — sedative, 2 (6%) — analgezice non-nar-cotice, 1 (3%) — corticoste-roize, 1 (3%) — hipolipemi-ante, 1 (3%) — miorelaxante (figura 12).

Dintre toți cei 50 de res-pondenți, 3 persoane (6%) au fost sub supraveghere medicală (figura 13).

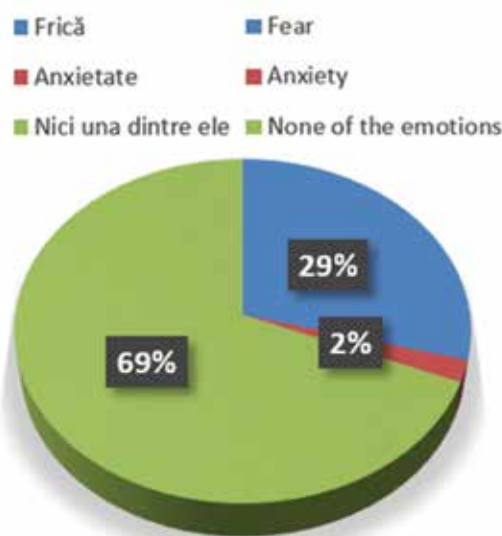
Dintre toți 50 de pacienți 10 (20%) persoane suportă in-tervențiile stomatologice foar-te bine, 18 (36%) — bine, 19 (38%) — satisfăcător și 3 (6%) — nu prea bine (figura 14).

Înainte adresării la me-dic toți pacienții aveau ur-mătoarele emoții: 14 (29%) — frică, 1 (2%) — anxietate, 35 (69%) — nici una dintre

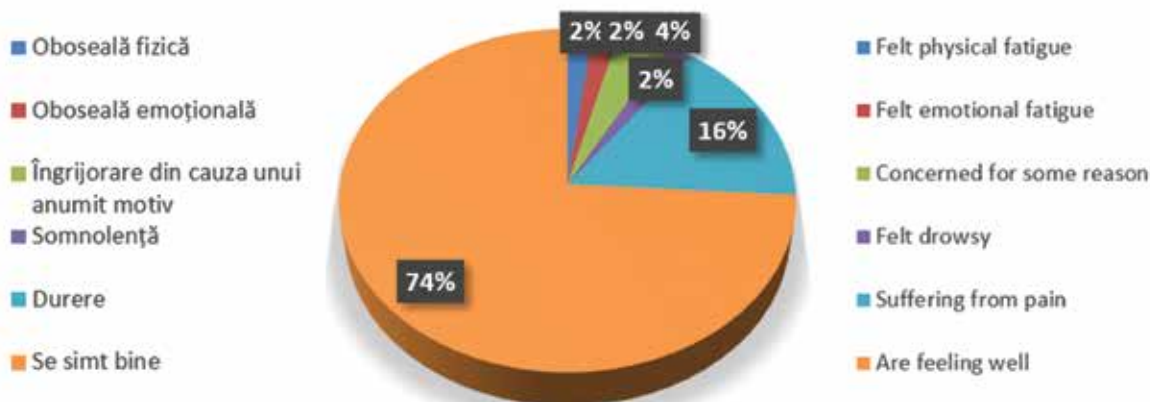
Fig. 14. Structura suportării intervențiilor stomatologice (%)

Fig. 14. Structure of support for dental interventions (%)

Fig. 15. Structura emoțiilor pacienților înainte adresării la medicul stomatolog (%)

Fig. 15. Structure of patients' emotions before addressing to the dentist (%)

Fig. 16. Structura stării generale a pacienților la momentul adresării la medic stomatolog (%)

Fig. 16. Structure of the general condition of patients at the time of referral to the dentist (%)

tics, 4 (12%) — anti-hyper-tensive agents, and 3 (9%) — anti-platelet agents, and 2 (6%) — antispasmodic, and 2 (6%) — hepatopro-protective drugs, and 2 (6%) — antiviral, and 2 (6%) an-tibiotics, and 2 (6%) sedati-ve-, 2 (6%) — non-nar-cotic analgesics, and 1 (3%) — corticoste-roize, and 1 (3%) lipid — lowering, and 1 (3%) — muscle relaxants (figure 12).

Of all 50 respondents, 3 people (6%) were under medical supervision (figure 13).

Among all 50 patients 10 (20%) people support dental interventions very well, 18 (36%) — well, 19 (38%) — satisfactory and 3 (6%) — not very well (figu-re 14).

Before the appointment to the doctor all patients had the following emotions: 14 (29%) — fear, 1 (2%) — anxiety, 35 (69%) — none of the emotions listed above (figure 15).

At the time of referral to the dentist 37 (74%) pa-tients were feeling well, 2 (4%) were concerned for some reason, 8 (16%) pa-tients were suffering from pain, 1 (2%) felt physical fatigue, 1 (2%) felt emotio-nal fatigue and 1 (2%) felt drowsy (figure 16).

Before anesthesia of all patients interviewed 35

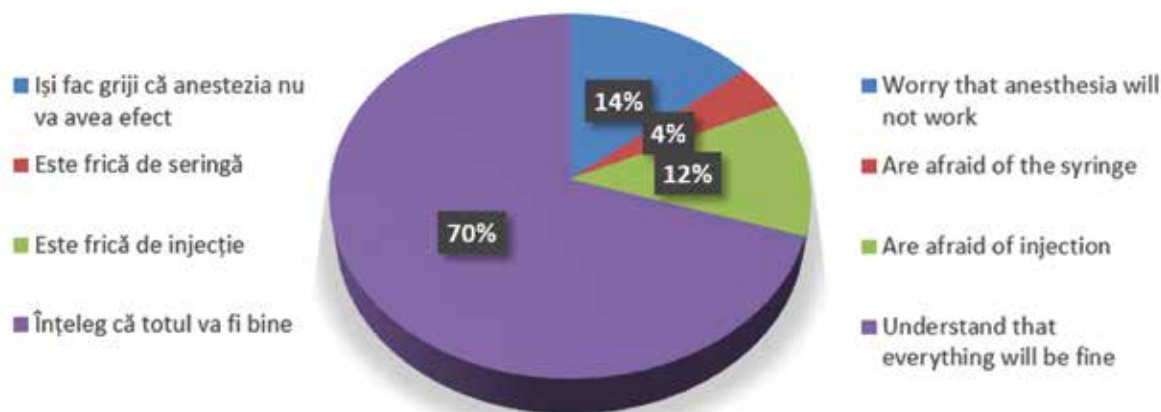

Fig. 17. Structura emoțiilor pacienților înainte de anestezie (%)

Fig. 17. Structure of patients' emotions before anesthesia (%)

emoții enumerate mai sus (figura 15).

La momentul adresării la medic stomatolog 37 (74%) de pacienți se simțeau bine, 2 (4%) au fost îngrijorați din cauza unui anumit motiv, 8 (16%) pacienți sufereau de durere, 1 (2%) simțea oboseală fizică, 1 (2%) simțea oboseală emoțională și 1 (2%) simțea somnolență (figura 16).

Înainte de anestezie din toți pacienții intervievați 35 (70%) de persoane înțeleg că totul va fi bine, 6 (12%) — au frică de injecție, 7 (14%) — își fac griji că anestezia nu va avea efect, 2 (4%) — au frică de seringă (figura 17).

Concluzii

1. Frecvența pacienților cu diverse patologii generale care s-au adresat la medicul stomatolog pentru îngrijiri stomatologice a constituit 64%.
2. Cele mai frecvente patologii sistemice întâlnite au fost afecțiunile cardiovasculare, dintre care în 70% cazuri a fost hipertensiunea arterială.
3. Pe al doilea loc în structura patologiilor concomitente au fost pacienții cu afecțiuni ale tractului gastro-intestinal, dintre care gastrita cronică, pancreatită cronică și refluxul gastroesofagian au fost cele mai frecvent întâlnite.
4. Pe locul al treilea în structura patologiilor concomitente au fost afecțiunile coloanei vertebrale.
5. Dintre toți cei 50 de persoane interviuate, majoritatea au fost cu diverse reacții alergice la anestezice locale (lidocaină), la antibiotice (penicilină) și la medicamente ce conțin iod.

Bibliografie / Bibliography

1. Burlibașa C. Chirurgie orală și maxilo-facială. București: Editura Medicală. 1992. p. 19-39.
2. Gănuță N., Bucur A. Chirurgie Oro-Maxilo-Facială. Vol II, Editura Națională, 1998.
3. James R. Hupp, Edward Ellis, Myron R. Contemporary oral and maxillofacial surgery fifth edition. 2008. p. 3-9.
4. Jonathan Pedlar, John Frame. Oral and maxillofacial surgery. Elsevier Limited. 2007, p. 6-9.

5. Karl R. Koerner. Manual of Minor Oral Surgery for the General Dentist. 2006, p. 4-9.
6. Larry J. Peterson „Contemporary Oral and Maxillofacial Surgery”, fourth edition, 2003, p. 17-18.
7. Paul Coulthard, Master Dentistry “Oral and Maxillofacial Surgery, Radiology, Pathology and Oral Medicine”, 2003, UK. p. 13-28.
8. World Health Organization. „Oral health surveys: basic methods — 5th edition”. Published by School of Dentistry, University of São Paulo, Brazil 2013.

p. 38-41.

9. Афанасьев В.В. Хирургическая стоматология — 3-е изд., перераб. Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2019. с. 58-94.
10. Робустова Т.Г. Хирургическая стоматология. Москва: Медицина. 2003. с. 33-44.
11. Тарасенко С.В. Хирургическая стоматология: учебник. Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2020. стр. 56-77.
12. Тимофеев А.А. Руководство по челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии. Киев: 000 «Червона Рута-Тур». 2002. с. 34-85.

(70%) people understand that everything will be fine, 6 (12%) — they are afraid of injection, 7 (14%) — they worry that anesthesia will not work, 2 (4%) — they are afraid of the syringe (figure 17).

Conclusions

1. The frequency of patients with various general pathologies who turned to the dentist for dental care constituted 64%.
2. The most common systemic pathologies encountered were cardiovascular diseases, of which in 70% cases was hypertension.
3. In second place in the structure of concomitant pathologies were patients with diseases of the gastrointestinal tract, of which chronic gastritis, chronic pancreatitis and gastroesophageal reflux were the most common.
4. In third place in the structure of concomitant pathologies were diseases of the spine.
5. Of all 50 people interviewed, most had various allergic reactions to local anesthetics (lidocaine), antibiotics (penicillin) and iodine-containing medicines.